

витрат, спосіб розрахунку витрат виробництва; переділи та методи розподілу загальновиробничих витрат.

Для імітації роботи реального підприємства необхідно внести початкові залишки по рахунках. Це завдання має бути однаковим для всіх здобувачів.

Завдання з автоматизації обліку основних господарських операцій має включати (табл.1).

Таблиця 1 –Автоматизація облікових процесів у BAS Бухгалтерії

Ланка обліку	Зміст завдання
Банківські та касові операції	Доцільно розглянути формування первинних документів: платіжна інструкція, платіжне доручення, видатковий касовий ордер, прибутковий касовий ордер, касова книга. Завдання мають бути уніфіковані із використанням індивідуального підходу. Наприклад, із збільшенням вихідних сум на останню цифру порядкового номеру здобувача у списку групи.
Основні засоби	Алгоритм придбання та оприбуткування об'єкта основного засобу.
Товарно-матеріальні цінності	Алгоритм придбання та списання товарно-матеріальних цінностей. Оформлення первинних документів (накладні, акти приймання-передачі, прибуткові ордери тощо). Розглядається процес створення податкових накладних.
Кадровий облік та нарахування заробітної плати	Умови прийняття на роботу та звільнення. Алгоритм нарахування заробітної плати.
Виробництво та реалізація продукції	Формування собівартості продукції. Алгоритм створення первинних документів при реалізації готової продукції за передоплатою та післяоплатою. Розглядається процес створення податкових накладних.
Закриття періоду	Алгоритм закриття періоду та визначення фінансових результатів.

Джерело: власна розробка

Виконання наскрізного завдання має закінчуватися формуванням фінансової та податкової звітності. Обов'язково здобувач вищої освіти має створити баланс (звіт про фінансовий стан) та звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), а також податкову декларацію з податку на прибуток та податок на додану вартість.

Отже, виконання наскрізного завдання з дисципліни “Інформаційні системи і технології в обліку та оподаткуванні” дає змогу здобувачу вищої освіти застосувати отримані теоретичні знання у практичній діяльності, моделюючи реальні господарські операції.

Перелік використаної літератури:

1. Перетятко Ю.М. Формування у здобувачів вищої освіти навичок використання сучасних інформаційних систем і комунікаційних технологій. Збірник тез VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Нові інформаційні технології управління бізнесом». – Київ: Спілка автоматизаторів бізнесу, 2024. – С. 211-213.

Писарчук О.В.

кандидат економічних наук, доцент

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

**ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ КОМПОНЕНТИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ:
ПИТАННЯ ФІНАНСУВАННЯ ТА ЯКОСТІ**

Вплив глобальної цифровізації бізнес-середовища, зміни стандартів обліку та фінансової звітності, а також широке впровадження інформаційних технологій у сферу обліку й аналізу відбиваються на всіх рівнях соціально-економічних відносин. Глобальні процеси цифрової трансформації кардинально змінюють механізми управління, контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств, безпосередньо впливають на зміст і методи професійної підготовки фахівців у сфері бухгалтерського обліку, фінансового аналізу та управління. Зміна традиційних підходів до ведення обліку та застосування аналітичних інструментів під впливом сучасних інформаційних технологій створює необхідність адаптації освітніх програм, що, у свою чергу, вимагає формування нових компетенцій у майбутніх спеціалістів. В цілому, традиційна система підготовки фахівців вимагає суттєвого оновлення.

Вбачаємо, що питання трансформаційних змін в процесі підготовки фахівців має бути не лише в площині певної навчальної дисципліни, це вимагає комплексного системного підходу.

Обліково-аналітична компонента підготовки фахівців за різним ступенем впливовості пронизує підготовку фахівців не лише облікового профілю, а й широкого кола спеціальностей. Для здобувачів освіти у сфері бухгалтерського обліку, фінансового менеджменту, аудиту та економічного аналізу вона є ключовим структурним елементом професійної освіти, що забезпечує формування компетентностей у сфері збору, обробки, систематизації, аналізу та інтерпретації фінансово-економічної інформації [1] для прийняття управлінських рішень.

Обліково-аналітична компонента, як фундаментальна основа професійної підготовки, поєднує теоретичні знання та практичні навички роботи з фінансовою інформацією в умовах цифрової економіки. Так освітній процес має гармонійно поєднувати традиційну систему компетентностей, як то здобуття знань і навичок щодо ведення бухгалтерського обліку відповідно до національних і міжнародних стандартів; вивчення механізмів розрахунку та сплати податків, адміністрування податкових платежів; перевірка достовірності фінансової інформації та відповідності діяльності підприємства нормативним вимогам; використання аналітичних методів для оцінки фінансового стану підприємства, платоспроможності, прибутковості, ліквідності; застосування інструментів моделювання, прогнозного аналізу та оцінки ризиків; використання автоматизованих систем для обліково-аналітичних процесів, інтеграція технологічних рішень у фінансовий менеджмент, так і застосування передових інформаційних технологій, з дотриманням протоколів безпеки інформаційних ресурсів.

Серед основних напрямків цифровізації обліково-аналітичної підготовки фахівців в сучасних закладах вищої освіти вважаємо за доцільне виокремити наступні.

По-перше, це автоматизація обліково-аналітичних процесів. Однією з відмінностей сучасного бізнес-середовища визнають великі обсяги інформації [2], яка постійно оновлюється, змінюється та зростає галопуючими темпами. Для обробки великих масивів фінансових даних використовують широкий діапазон інструментарію, це має бути і використання алгоритмів штучного інтелекту. Автоматизація аудиторських перевірок, внутрішнього контролю та процесів оцінки ризиків. Використання роботизованої автоматизації процесів (RPA – Robotic Process Automation) [3] у бухгалтерському обліку.

Поряд з процесами автоматизації має бути активне впровадження сучасних інформаційних систем обліку та аналізу. Використання сучасних програмних комплексів для бухгалтерського обліку [4] та фінансового аналізу, зокрема SAP, BAS, Xero, QuickBooks, Microsoft Dynamics, Oracle NetSuite та інші, застосування блокчейн-технологій для забезпечення прозорості фінансових транзакцій; інтеграція з ERP-системами, що забезпечують автоматизацію фінансово-господарської діяльності підприємств. Систематичне впровадження в освітній процес інформаційних

По-друге, це розширення компетенцій у сфері аналізу великих даних (Big Data) та бізнес-аналітики [5]. Це може бути досягнуто через модернізацію освітніх програм шляхом запровадження нових освітніх компонент, які розширюють можливості вивчення фінансового прогнозування, аналітики даних (Data Analytics), машинного навчання (Machine Learning) у фінансах, опанування студентами інструментів для аналітики, зокрема Power BI, Tableau, Python, SQL для фінансового аналізу.

По-третє, підвищення якості підготовки випускників в сучасному світі обов'язково має супроводжуватись впровадженням цифрових методів навчання. Активне використання існуючих

світових платформ, таких як Coursera, Udeemy, ACCA, CIMA, CFA, які спрямовані на забезпечення навчальної компоненти, а також передбачають можливість проведення сертифікації результатів навчання. Водночас, здатність ЗВО до розробки та запровадження аналогічних курсів, платформ, систем підготовки, стає одним з індикаторів результативності діяльності закладу освіти, його конкурентоспроможності на сучасному ринку освітніх послуг.

Створення інтерактивних кейс-стаді для аналізу фінансових операцій на основі реальних даних підприємств, використання віртуальних лабораторій та симуляційних моделей для навчання обліковим процесам у цифровому середовищі, все це також виступає елементами розвитку цифрових методів в освітньому процесі.

Враховуючи системну проблему щодо фінансування ЗВО державної форми власності, коли питання достатності фінансових коштів стоїть доволі гостро для більшості ЗВО, використання в освітньому процесі ресурсів хмарних технологій в реалізації обліково-аналітичної компоненти, стає оптимальним рішенням процесів підтримки якості освіти.

Використання хмарних технологій для обліку та аналітики, перехід до електронної фінансової звітності забезпечує певний рівень цифровізації освітньої компоненти.

Систематичне оновлення програмних продуктів, забезпечення доступу здобувачів освіти до сучасних роботизованих систем і автоматизаційних засобів, безперечно, стають важливими елементами модернізації освітнього процесу. Однак, ці заходи неминуче ведуть до зростання фінансових зобов'язань закладів освіти, як у контексті первинних інвестицій у новітні технології, так і в аспекті їхнього постійного технічного обслуговування і оновлення.

Придбання новітніх програмних продуктів і систем передбачає не лише витрати на саме програмне забезпечення, але й необхідність адаптації існуючої інфраструктури під їх впровадження. Це може включати модернізацію серверів, забезпечення сумісності інших систем і технологій, а також зміцнення заходів кібербезпеки. Ці витрати часто можуть значно перевищувати первинну вартість самого програмного продукту.

Сучасні програмні рішення та роботизовані системи потребують регулярних оновлень для підтримки їхньої ефективності, безпеки та актуальності. Оновлення можуть включати патчі безпеки, нові функції, виправлення помилок та оптимізацію продуктивності. Витрати на ліцензування та технічну підтримку стають регулярним фінансовим навантаженням, яке потрібно систематично враховувати у бюджеті освітніх установ.

Розуміння фінансових потреб та вибір оптимальних стратегій для фінансування інновацій є критично важливим для забезпечення сталого розвитку освітнього процесу. Автоматизація і цифровізація не тільки підвищують якість освіти, але й потребують уважного планування витрат та пошуку ефективних фінансових моделей.

Державне фінансування може відігравати ключову роль у підтримці закладів освіти у впровадженні та оновленні програмних продуктів. Ініціативи на державному рівні можуть передбачати гранти, спеціальні фонди для інновацій у освіті та програми співфінансування з приватним сектором. Окрім цього, важливу роль в процесі забезпечення якісної підготовки фахівців відіграють стейкхолдери. Активна взаємодія з реальним сектором економіки з представниками бізнесу, які за суттю є споживачем результатів процесу підготовки фахівців, і безпосередньо зацікавлені у підготовці якісних кадрів, з одного боку стає потенційним джерелом додаткового фінансування освітнього процесу, а з іншого, сприяє формуванню критеріїв щодо якості підготовки випускників, через систему вимог та запитів роботодавців [6].

Запровадження спільних навчальних програм із корпоративними партнерами, створення дуальних освітніх моделей, що передбачають поєднання академічної підготовки з практичним навчанням у реальних бізнес-умовах, є одним з важливих напрямів модернізації освітнього процесу.

Водночас, процеси цифровізації ставлять певні виклики перед системою вищої освіти. Так, високі темпи зміни технологій, швидкий перехід до принципово нових підходів, технологій, змінюються, що потребує гнучкості освітнього середовища та вимагає адаптації на різних рівнях освітньому, технологічному та фінансовому.

Зі зміною технологічного ландшафту, освітні програми потребують регулярного оновлення, щоб залишатися актуальними та відповідати сучасним вимогам роботодавців. Таке оновлення не тільки забезпечує здобувачам освіти навички, необхідні для успішної кар'єри, але й сприяє розвитку

критичного мислення, адаптивності та інноваційного підходу до вирішення проблем. Розробка та імплементація нових курсів вимагає значних зусиль з боку викладачів і адміністрації, а також постійного відстеження змін у технологічних трендах.

Не менш відчутною постає проблема зростання потреби у викладачах, які володіють як передовими педагогічними методиками, так і сучасними цифровими інструментами, веде до виклику у вигляді дефіциту таких фахівців [7]. Важливо не тільки набирати нових спеціалістів, але й забезпечувати постійне професійне навчання та розвиток існуючого викладацького складу, що також потребує фінансування та організаційної підтримки. Більш того, в умовах інформаційної економіки темпи старіння інформації та втрати актуальності знань є дуже високими, що потребує системного якісного підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників.

Інтеграція цифрових технологій збільшує ризики пов'язані з кібербезпекою, включно з потенційними витоками даних, несанкціонованим доступом до конфіденційної інформації та іншими загрозами. Захист інформації вимагає значних інвестицій у безпечні IT-інфраструктури, регулярні аудити безпеки, а також введення строгих протоколів доступу та обізнаності користувачів.

Оновлення освітніх програм, підготовка викладачів, упровадження і підтримка новітніх технологій, а також заходи з кібербезпеки вимагають значних фінансових ресурсів. Державне фінансування може бути не завжди достатнім для покриття всіх потреб, що вимагає пошуку додаткових джерел фінансування, таких як приватні інвестиції, гранти, партнерства з бізнесом та альтернативні моделі співфінансування.

Цифровізація обліково-аналітичної компоненти підготовки фахівців, як складової комплексної системи підготовки здобувачів освіти, має численні позитивні аспекти, котрі забезпечують вагомі переваги як для здобувачів, так і для системи вищої освіти в цілому.

Володіння сучасними цифровими інструментами обліку та аналізу робить випускників більш конкурентоспроможними на глобальному ринку праці. Розуміння і здатність ефективно користуватися передовими технологічними рішеннями, такими як ERP системи, програми для біг дата аналізу та автоматизовані облікові системи, відкривають перед молодими фахівцями двері до міжнародних компаній та високооплачуваних позицій. Дистанційні технології, такі як онлайн-курси та віртуальні класи, дозволяють здобувачам освіти навчатися в змішаному або повністю онлайн-форматі. Це не лише забезпечує можливість здобувати освіту без географічних обмежень, а й сприяє більшій індивідуалізації навчання, дозволяючи студентам адаптувати навчальний процес під власні потреби та життєві обставини.

Сучасні цифрові технології дозволяють розширювати спектр інноваційних методик викладання роблячи процес більш інтерактивним та практично орієнтованим через застосування симуляційних тренажерів та кейс-методів. Студенти можуть моделювати обліково-аналітичні процеси в реальному часі, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу та розвитку практичних навичок.

Автоматизація розрахунків та аналіз великих обсягів даних через цифрові інструменти зменшують час, необхідний для обробки фінансової інформації, а також мінімізують можливість людської помилки. Це підвищує точність фінансових звітів і аналітики, що є критично важливим у фінансовому плануванні та прийнятті обґрунтованих управлінських рішень. В той же час, це звільняє здобувачів від рутинних процедур, дозволяючи їм зосередитись творчих, креативних аспектах. Позитивні аспекти цифровізації обліково-аналітичної компоненти підготовки фахівців несуть в собі потенціал для радикального покращення якості та ефективності освітнього процесу. Інноваційність, гнучкість, зменшення ручної праці та підвищення доступності освіти є ключовими факторами, що визначають сучасні тенденції у підготовці фахівців, котрі будуть затребувані в умовах глобалізованого та цифрового ринку праці.

Обліково-аналітична компонента підготовки фахівців зазнає кардинальних змін унаслідок цифрової трансформації економіки, що вимагає адаптації освітніх програм, оновлення навчального контенту та впровадження сучасних інформаційних технологій. Цифровізація навчального процесу сприяє автоматизації обліково-аналітичних процесів, інтеграції студентів у цифрове бізнес-середовище та підвищенню рівня їхньої конкурентоспроможності на ринку праці.

Проте ця трансформація супроводжується викликами, пов'язаними із фінансуванням цифрової освіти, необхідністю підготовки кваліфікованих викладачів та забезпеченням безпеки даних. Успішна реалізація цифрових ініціатив у сфері підготовки фахівців стане фундаментом для якісної підготовки бухгалтерів, фінансових аналітиків та аудиторів нового покоління, здатних ефективно працювати в умовах цифрової економіки.

Багатогранність питань, які пов'язані з розвитком цифровізації та активним її проникненням в усі ланки економіко-суспільних відносин, обумовлює необхідність постійного розвитку та удосконалення всіх споріднених процесів. Особливо це стосується системи освіти, якості підготовки фахівців, їх відповідності запитам ринку та суспільства, як основної складової формування людського капіталу країни.

Перелік використаної літератури:

1. Сікач Н. С. Сутність і структура обліково-аналітичного забезпечення системи управління підприємницької діяльності. Регіональна економіка. 2024. №2(112). С. 155-165. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-2-16>
2. Кравчук, О., Лебедченко, В., & Луців, Р. (2023). Економіка знань, сучасні інформаційно-комунікаційні технології. Економіка та суспільство, (51). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-11>
3. Орлова Н. В. Вплив цифрових технологій на стратегії бізнес-планування для фірм у висококонкурентних галузях/Н. В. Орлова, Х. М. Беспалюк, В. В. Томах//Здобутки економіки: перспективи та інновації. – 2024. - № (12). <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/34694>
4. Максименко Д. В. Автоматизований облік необоротних активів підприємств/Д. В. Максименко, С-В. П. Колесник//Міжнародного наукового журналу «Інтернаука» . - № 16(116), 2021. - С.31-35
5. Головчак Ю. В. Цифровізація бухгалтерського обліку: переваги та виклики в епоху цифрових технологій/Ю. В. Головчак, Г. В. Головчак, О. В. Писарчук//Економіка. Фінанси. Право. - 2023. - № 11. – С. 38-42. <http://efp.in.ua/uk/journal-article/1188>
6. Гончарова С. Ю. Цифровізація економіки: вплив на суспільство та ринок праці/С. Ю. Гончарова, П. П. Хоменко//Сучасні тенденції та розвиток соціально-економічних систем: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 4 грудня 2024 р.: тези допов. – Харків: Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2024. - С. 258 – 260. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/35058>
7. Каневська, І., Приступа, Л., & Говоруха, Д. (2023). Теоретичні аспекти цифровізації вищої освіти: проблеми і перспективи розвитку. Економіка та суспільство, (53). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-58>

Побережна К.А.

методист відділу ВЗЯО

Хмельницький торговельно-кооперативний інститут

ОСВІТА В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Війни та конфлікти мають руйнівний вплив на всі аспекти суспільства, включаючи заклади освіти та можливості навчання у них. Коли країна бере участь у війні, цілями часто стають навчальні заклади, наприклад школи, університети та центри професійної освіти. Інфраструктура пошкоджена або зруйнована, а учні, студенти, вчителі та викладачі позбавлені безпечного та сприятливого навчального середовища. Переміщення населення ще більше збільшує тиск на існуючі системи освіти, оскільки доступ багатьох стає обмежений або неможливий.

Зклади вищої освіти України стикнулися з серйозними викликами: загрозою життя та здоров'я учасників освітнього процесу, обмежено доступ до базових потреб, знищено матеріально-технічної бази, бази практик, вимушеного переміщення учасників освітнього процесу. Масштабне переміщення призвело до втрати учнів, студентів, вчителів та викладачів, порушення освітніх можливостей і безперервності навчального процесу на окупованих територіях, нав'язування